

HISTORISK TIDSKRIFT
(Sweden)

123:3 • 2003

Riksarkivets Konseljregister nu på nätet

De olika satsningar som gjorts inom arkiverket för att öka tillgängligheten till arkiven har i stor utsträckning varit inriktade på arkiv som varit efterfrågade av genealoger och lokalhistoriker. Det är riktigt att lägga skattemedel på sådant som skattebetalarna efterfrågar mest, men det är också vårt ansvar att öka tillgängligheten till material som forskarna ännu inte förstått att utnyttja. Inte alla verkar vara medvetna om vilken mängd av ärenden av de mest skilda slag som behandlats på högsta regeringsnivå. Konsekvensen av svenska folkets urgamla rätt att vädja till konungen innebär att vad man än forskar om, så kan man förvänta sig att hitta handlingar i Kungl. Maj:ts kansli.

Riksarkivet förvarar statsdepartementens handlingar från dess tillkomst 1840 till 1985. Arkivförteckningar saknas för flertalet av departementsarkiven. Riksarkivets beståndsöversikt, del 1, ger dock en mycket god översikt av innehållet i dessa arkiv.

Handlingarna rörande regeringsbeslut är samlade i konseljakter, en akt för varje ärende. Konseljakten ska innehålla samtliga handlingar som utgör underlag för regeringens eller (som det hette fram till 1974) Kungl. Maj:ts beslut. Det innebär att en konseljakt samtidigt kan utgöra en utgångspunkt för vidare forskning i centrala och lokala myndigheters arkiv. Akterna kan bestå av allt från ett par handlingar upp till åtskilliga tusen sidor. Själva besluten finns i statsrådsprotokollen och i registratur- eller konceptserier.

För att beställa en konseljakt måste forskaren kunna ange departement, konseljdatum och aktnummer. Ett hjälpmedel för detta är de föredragnings-/konseljlistor som är tillgängliga i Riksarkivets forskarexpedition. Departementens ingående diaries har ibland summariska register. Det krävs alltså att forskaren på förhand vet vilket departement det gäller och åtminstone ungefärlig tidpunkt för beslutet. Detta gör att det rika materialet är svårtillgängligt för forskaren. Om en lokalhistoriker skulle vilja ta fram samtliga regeringsbeslut om en viss ort har det varit en orimligt tidskrävande uppgift.

Detta är bakgrunden till den satsning på att i en databas registrera departementens konseljlistor för perioden 1840–1920, som inleddes hösten 1994. Det var till att börja med ett ALU-projekt förlagt till Waxholm. Sedan några år sker registreringen och förvaltningen av databasen vid SVAR i Bollstabruk. Databasen finns tillgänglig i Riksarkivet/SVAR:s portal Digitala forskarsalen. Man kan ansluta sig till Digitala forskarsalen via SVAR:s hemsida www.ra.svar.se. Avgiften är år 2003 250 kr per år. Handlingarna läses på plats i Riksarkivets forskarsal. Det är också möjligt att skriftligt beställa kopior från Riksarkivet. Uppgifter om priser för kopior finns i Riksarkivets prislista, tillgänglig på www.ra.se.

I databasen ingår följande departement (i mars 2003):

Justitiedepartementet	1846–1920
Lantförsvarsdepartementet	1870–1920 (under arbete)
Civildepartementet	1841–1920
Finansdepartementet	1841, 1846–1920
Ecklesiastikdepartementet	1841–1920
Jordbruksdepartementet	1900–1920

I registret ingår circa 520 000 poster.

Inriktningen är nu att slutföra registreringen av Lantförsvardepartementet. Om resurser finns i framtiden kommer arbetet att fortsätta med registrering av Sjöförsvarsdepartementet och sedan Utrikesdepartementet. De hemliga delarna av departementsarkiven står också på önskelistan.

Databasprogrammet utvecklades som en modul under Riksarkivets beståndsregister ARKIS. Huvudregeln vid registreringen är att ärendemeningarna i konseljlistorna ska skrivas in ordagrant i enlighet med källan. Person- och ortnamn skrivs in i en särskild tabell. Personnamn inverteras, det vill säga efternamnet skrivs först. Ortnamnen skrivs enligt nutida stavningsregler.

Man kan söka i fritext på i stort sett vilka begrepp som helst. Störst chans att få träff har man om man något så när behärskar den relevanta tidsperiodens språkbruk och använder sin fantasi.

Det är vår förhoppning att Konseljregistret ska komma att användas flitigt av alla kategorier av forskare.

Ingrid Eriksson Karth